

FÖRSÄKRINGSNYHETER I FRAMKANT

Skattechocken för de svenska livbolagen

*Skatteverket kräver utredning
om skattehöjningar
med miljardbelopp*

*Nyhetsfördjupning 2019-12-19
av Ola Hellblom*

Copyright: Sak & Liv december 2019

Sammanfattning

Skatteverket begär i en promemoria att regeringen tillsätter en utredning för att se över beskattningen av de svenska livförsäkringsbolagen.

Bakgrunden är att Skatteverket konstaterat att det finns intäkter i livbolagen som varken påverkas av livbolagens avkastningsskatt eller av inkomstskatt på bolagens överskott — men som ändå skapar kapital som är möjligt att dela ut till aktieägarna. Det gäller exempelvis sådana intäkter som härrör från kickbacks på fondförsäkringsbolagens fondinnehav.

Konstaterandet gäller i första hand de vinstutdelande livbolagen, men kan även få viss betydelse för ömsesidigt drivna bolag.

Skatteverkets begäran om en ny utredning överensstämmer med förslag i Tjänstepensionsbeskattningsutredningens slutbetänkande från 2015.

Om regeringen hör sammar förslaget från Skatteverket, skulle en ny skattelagstiftning kunna vara på plats allra tidigast år 2022.

Skatteverket gör i sin promemoria en beräkning av konsekvenserna för de svenska livbolagen om en ny beskattningen införs enligt Skatteverkets modell, som innebär att alla utdelningsbara vinster ska kunna inkomstbeskattas.

Enligt Skatteverkets skulle i så fall det beskattningsbara resultatet öka med cirka 7 miljarder kronor, vilket motsvarar ytterligare 1,5 miljarder kronor i beskattning. Huvuddelen av det resultatet härrör från kickbacks på fonder, som i dag inte beskattas alls.

Med andra ord finns det förutsättningar för att de svenska livbolagen inom några år kan komma att drabbas av en skattechock i miljardklassen.

Inledning

I en skrivelse till regeringen konstaterar Skatteverket att det finns allvarliga brister i nuvarande regelverk för hur livförsäkringsbolag beskattas. Skatteverket hävdar att bristerna beror på att de principiella grunderna för regelverket inte överensstämmer med hur regelverket faktiskt är utformat, och därmed hur det tillämpas. Skatteverket begärde därför i ett PM från den 17:e december att regeringen skyndsamt tillsätter en statlig utredning angående beskattning av livförsäkringsföretag.

“Den statliga utredningen bör belysa effekterna av den nuvarande ordningen och bedöma om fördelningen av skatteunderlaget på en avkastningsbeskattad del och en inkomstbeskattad del ska bestå. Om utredningen gör bedömningen att nuvarande system bör slopas, ska utredningen lämna förslag på en ny beskattningsmodell för livförsäkringsföretag”, skriver Skatteverket.

Ett av de huvuduppdrag som Tjänstepensionsbeskattningsutredningen fick vid tillsättandet 2012 var just att utreda denna fråga och komma med författningsförslag vid behov.

Utredningen identifierade i sitt betänkande samma problem som Skatteverket nu lyfter fram, men utredaren konstaterade i samband med att slutbetänkandet presenterades den 30 juni 2015, att frågorna var alltför komplexa för att kunna besvaras under utredningstiden. Förslaget var därför att en ny utredning skulle tillsättas.

Någon ny utredningen har emellertid ännu inte tillsatts för att reda ut frågan om livbolagens beskattning.

Skatteverket har nu genomfört en egen översyn av frågan, och skickat ett PM till finansdepartementet, tillsammans med begäran om tillsättande av en sådan utredning.

Skatteverkets problembeskrivning

Skatteverket lämnar i sitt PM nedanstående problembeskrivning — som i mångt och mycket överensstämmer med det som ingick i Tjänstepensionsbeskattningsutredningens betänkande.

Det samlade skatteuttaget från livförsäkringsföretag består av en *inkomstbeskattad* del och en *avkastningsbeskattad* del.

Skatterna är baserade på helt olika beräkningsgrunder.

Den beskattningsbara inkomsten i den *inkomstbeskattade* delen följer av en nettovinstberäkning — det vill säga intäkter med avdrag för kostnader — och har alltså sin grund i resultaträkningen.

Skatteunderlaget för den *avkastningsbeskattade* delen är istället en schablonskatt som utgår i stället från värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning, med avdrag för vissa skulder. Denna skatt har alltså sin grund i balansräkningen.

En orsak till de problem som Skatteverket menar uppstår, är att de skatter som tas ut använder helt skilda metoder för beräkning av skatten.

De olika metoderna i sig, tillsammans med hur bestämmelserna om fördelningen av skatteunderlaget är formulerade, innebär att vissa intäkter faktiskt inte kan hänföras till någon av delarna — och därmed blir helt obeskattade.

En utgångspunkt för beskattningen av vinstutdelande försäkringsföretag har varit – och ska vara – att vinst som kan delas ut till aktieägarna ska träffas av inkomstskatt. Detta följer av principen om att vinster generellt ska vara föremål för ekonomisk dubbelbeskattning, med andra ord en gång i bolaget som bolagsskatt och en gång när de delas ut till aktieägarna.

Utgångspunkten för avkastningsskatten är istället en helt annan, nämligen att uppnå en större neutralitet i beskattningen av olika sparformer.

Avkastningsskatten, som kan sägas belasta försäkringstagarens sparande, och tas ut genom en skatt på den schablonmässigt beräknade avkastningen på förvaltad kapital.

Som bestämmelserna är utformade i dag blir vissa intäkter kopplade till det för kapital som förvaltas för försäkringstagarnas räkning varken föremål för avkastningsskatt eller inkomstbeskattning — trots att de rent faktiskt hänförs till den vinst som kan delas ut till aktieägarna.

Bestämmelserna innebär, enligt Skatteverkets skrivelse, att hela försäkringspremien undantas från inkomstskatt — det vill säga inte bara sparandet utan även avgifterna för försäkringsverksamheten.

Skatteverkets slutsats är att hänsyn till neutralitets- och konkurrensaspekter inom den finansiella sektorn talar för att den inkomstbeskattade delen av livförsäkringsföretagens verksamhet borde vara större än i dag.

Problematiken beskrivas så här:

Livförsäkringsföretagens förvaltning av försäkringstagarnas kapital ger upphov till två former av intäkter, *värdetillväxt* och *övriga intäkter*.

Båda dessa intäktsslag kopplade till försäkringstagarnas kapital bör beskattas, enligt Skatteverkets förslag, men på olika sätt.

Den del av försäkringskapitalets *värdetillväxt* som kommer försäkringstagaren till godo bör beskattas genom *avkastningsskatt*, på motsvarande sätt som i dag.

Övriga intäkter kan sägas bestå av sådant överskott från försäkringsverksamheten som utgör utdelningsbar vinst i vinstutdelande livförsäkringsföretag.

Detta överskott kan uppkomma på olika sätt, till exempel genom överskott i administrationen, fondrabatter eller avkastningsdelning. Överskottet bör enligt Skatteverket beskattas med *inkomstskatt*. Dock är det i dag det är undantaget från inkomstbeskattning eftersom det härrör från de premier som betalas in, eller anses som inkomster hänförliga till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Eftersom överskottet inte faktiskt tillförs det för försäkringstagarnas räkning förvaltade kapitalet, kommer det inte heller att ingå i underlaget för avkastningsskatt — oavsett om det delas ut eller inte.

Till saken hör också att livförsäkringsföretagens möjligheter att dela ut vinst till aktieägare och andra slags finansiärer har ökat med tiden. Allt fler livförsäkringsföretag kan — oavsett om de är ömsesidigt drivna eller vinstutdelande — ge avkastning på det satsade kapitalet till ägare eller finansiärer. Denna utveckling innebär att effekten av de beskrivna bristerna i regelverket när det gäller fördelningen av skatteunderlaget mellan avkastningsskatt och inkomstskatt med tiden kan bli allt större, menar Skatteverket.

Med tanke på att tjänstepensionsföretag ska ha samma skatteregler som livförsäkringsföretag blir det, enligt Skatteverket, extra viktigt att en utredning tillsätts skyndsamt.

Så kan de svenska livbolagen påverkas

Nu signalerar Skatteverket att man inte själva vill lägga fram något konkret förslag till en ny beskattningsmodell.

Myndigheten anser istället att frågan är så pass stor och komplicerad att den därför bör utredas i en statlig utredning. Det är samma ståndpunkt som Tjänstepensionsbeskattningsutredningen kom fram till i slutbetänkande.

Skatteverket markerar dock att nuvarande ordning snedvrider konkurrensen på marknaden för sparandeprodukter, då livförsäkringsföretag inte beskattas på motsvarande sätt som andra finansiella företag som erbjuder liknande produkter.

Detta förhållande menar Skatteverket även kan strida mot EU:s statsstödsregler, eftersom vissa företag behandlas mer gynnsamt än andra som tillhandahåller samma eller likartade produkter.

För att få ett hum om vad en ny beskattningsmodell skulle innebära har Skatteverket i sin utredning ett räkneexempel som gäller inkomståret 2017.

Då hade livbolagen samlade placeringstillgångar på över 4 000 miljarder kronor, varav en tredjedel förvaltades av vinstutdelande bolag. De samlade premieintäkterna för livbolagen det året var 118 miljarder kronor, varav 9 procent eller drygt 10 miljarder kronor gick till vinstutdelande bolag. Det leder Skatteverket till följande slutsats:

“Om en kommande lagstiftning upprätthåller principen om att utdelningsbara vinster ska inkomstbeskattas borde den delen motsvara de vinstutdelande bolagens resultat, vilket för 2017 uppgick till drygt 7 miljarder kronor. Huvuddelen av detta resultat kom från fondrabatter (kickbacks). Med nuvarande skatteregler beskattas dessa intäkter inte alls”.

Räknat på årets bolagsskatt på 21,4 procent borde de vinstutdelande livförsäkringsbolagen, enligt Skatteverkets resonemang, ha betalat ytterligare cirka 1,5 miljarder kronor i skatt.

Den centrala skatteparagrafen, som Skatteverket vill ha ändrad är 39 kap 3§IL.

Enligt den behöver livbolag i dag inte ta upp inkomster till beskattning som hänförs till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagares räkning eller för influtna premier. Utgifter för sådana intäkter får därmed heller inte dras av.

Det är formuleringen av denna paragraf som gör det svårt att bestämma om intäkter ska hänföras till avkastningsbeskattning eller inkomstbeskattning. Enligt Skatteverkets bedömning har tillämpningen av lagstiftningen lett till att de flesta

intäkter blir skattefria och att utdelningsbara vinstmedel inte går att beskatta enligt inkomstskattelagen.

Skadeförsäkringsbolag beskattas normalt för hela sin vinst.

I livbolag är det däremot bara grupplivsförsäkringar och vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar som beskattas enligt denna mer konventionella metod.

Såväl Högsta förvaltningsdomstolen som Skatterättsnämnden har tolkat nuvarande lagstiftning så att kickbacks eller andra rörelserelaterade intäkter inte behöver tas upp till inkomstbeskattning, även om dessa intäkter används för att täcka driftskostnader eller delas ut.

Om lagstiftningen ändras enligt Skatteverkets önskemål, skulle det vara långt ifrån första gången som beskattningen av livbolagen förändrades.

- Fram till 1950 skulle livbolagen betala inkomstskatt för vinsten i livförsäkringsrörelsen med undantag för pensionsförsäkringar.
- Under perioden 1950—1990, var vinsten från den egentliga försäkringsrörelsen skattefri.
- Från 1990 infördes den nuvarande tudelade beskattningsmodellen, då avkastningen på pensionsförsäkringskapitalet blev skattepliktigt, enligt avkastningsskattelagen. Avkastningsskatt tas ut med 15 procent på skatteunderlag som avser pensions- och tjänstepensionskapital och med 30 procent på skatteunderlag som avser annan livförsäkring.

Det nya regelverket för beskattning av de svenska tjänstepensionsbolagen

Regeringen lämnade den 9 september propositionen om nya skatteregler för tjänstepensionsföretag till riksdagen (2018/19:161).

Efter riksdagens behandling trädde de nya reglerna i kraft den 15 december, samtidigt med den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Enligt lagstiftningen ska det råda skatteneutralitet mellan tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag. Det innebär att båda företagsformer ska följa de särskilda bestämmelserna för livförsäkringsbolag som finns i inkomstskattelagen (1999:1229).

Livförsäkringsbolag beskattas enligt avkastningsskattelagen. Det innebär att livbolag inte behöver ta upp inkomster från tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning eller influtna premier, till beskattning enligt inkomstskattelagen. Livbolagen beskattas istället för en schablonmässig avkastning, enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Verksamhet som gäller sjuk-, olycksfalls-, och grupplivförsäkringar beskattas dock enligt inkomstskattelagens bestämmelser för skadeförsäkringsbolag, då sådana försäkringar saknar inslag av sparande, även om det skulle vara ett livbolag som tillhandahåller försäkringarna.

Understödsföreningar måste ombildas till tjänstepensionsföretag eller tjänstepensionsföreningar senast sista april 2020. De är bara skattskyldiga för inkomst från fastigheter som inte förvaltas inom livförsäkringsverksamheten.

I propositionen skriver regeringen att överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringar i samband med omvandling till tjänstepensionsföretag torde kunna ske utan att det utlöser inkomstbeskattning. Tidigare har Svensk Försäkring uttryckt farhågor att en omvandling av delbestånd skulle kunna drabbas av inkomstbeskattning.

Dessutom betonar propositionen att livbolag som ombildas till tjänstepensionsföretag fortsatt ska kunna bedriva verksamhet med andra försäkringar fram till utgången av år 2034, under förutsättning att dessa utgör en ringa del av den samlade verksamheten.

De nya skattereglerna bedöms dessa ha mycket små eller inga skattemässiga konsekvenser för företagen. En intressant sak är att regeringen skriver att det endast är 23 livbolag, 8 fondförsäkringsbolag och 11 understödsföreningar som bedöms beröras av de nya skattereglerna.

En ny utredning med utgångspunkt från Skatteverkets förslag skulle eventuellt inte behöva mer än cirka ett års utredningstid för att lägga fram ett författningsförslag, med tanke på att en stor del av förarbetet redan är utfört.

Remissbehandling och departementsbehandling tar minst ett halvår innan en proposition och lagrådsremiss är framme. Det innebär att en ny beskattningsmodell för livförsäkringsföretag som allra tidigast skulle kunna vara på plats år 2022.

Vi gör vårt bästa för att allt vi skriver ska bli så korrekt som möjligt. Trots alla goda föresatser, går det inte att garantera att inte någon felaktighet slinker med i materialet.

Skulle du som läser detta hitta något i texten som du ifrågasätter är du varmt välkommen att höra av dig på mejladress: nyheter@forsakringsanalys.se så ser vi till att korrigera så snart som möjligt!